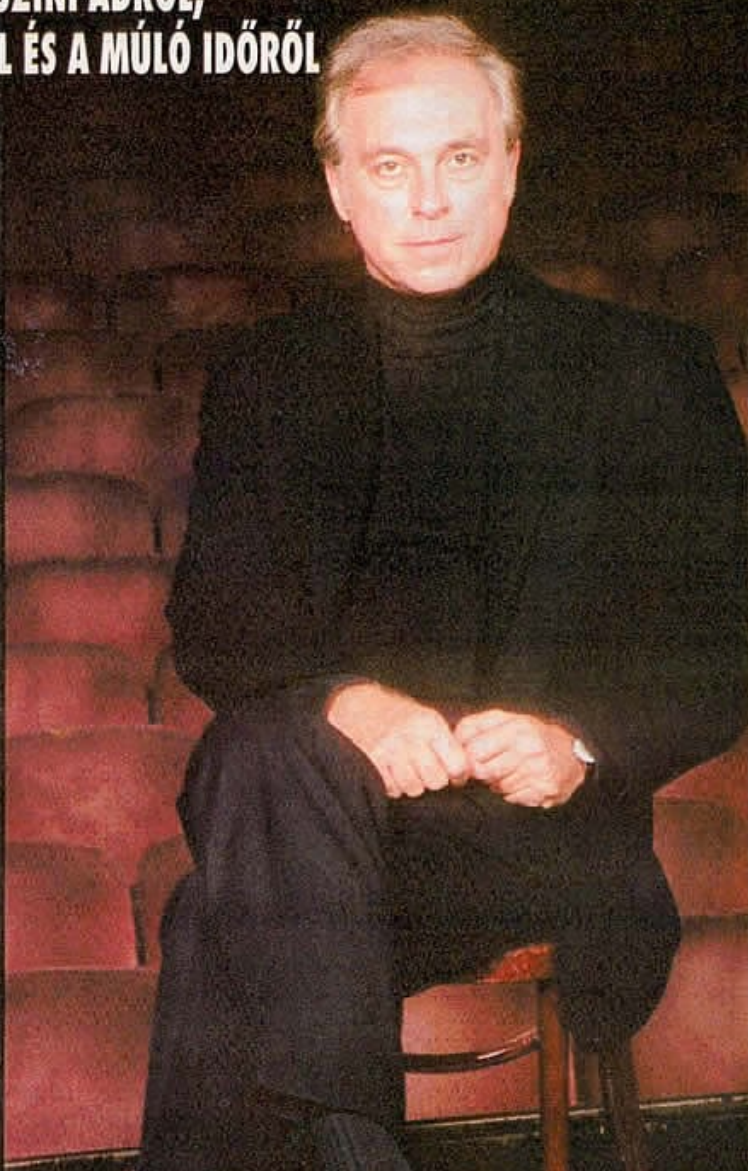

Huszi Péterrel

KÖNYVÉRŐL, A SZÍNPADRÓL, A GYÖKEREKRŐL ÉS A MÚLÓ IDŐRŐL

A karácsonyi könyvvásár egyik csemegéje Huszi Péter Emlék-próba című, tollal-szívvvel megírt kötete volt. A jeles színész újabb vallomása, szemérmes-érzelemdús naplója a komédiás-mesterségről, szerepekkel személyiségekkel történt találkozásairól. A decemberi színházi premierek egyik legérdekesebbje volt Dickens megható meséjének, a Karácsonyi történetnek zenés feldolgozása a Madách színpadán Isten pénze címmel. A főszerepet, az öreg, mogorva, szívtelen bankárt, aki karácsony éjjelén jó emberré „hasonul”, Huszi Péter alakítja mérhetetlen szakmai alázattal, meggyőzően, szívbemarkoló tisztasággal.

„NEM VAGYOK IGAZAN SZINESZALKAT”

– A véletlen terített számomra ilyen gazdagon. Vinkó József, régi barátom kapacitált megjelent írásaim kötetbe gyűrésére, amit – emlékszeremet – nagy örömmel raskogattam egybe. Az Isten pénze színrekerülése, úgy vélem, jelentős pillanata a színházamnak, a szerzőknek – ők most forrtak ki igazán! – és nekem is. Szerepeimben nagyon szeretem azokat a pillanatokot, amelyek megértetnek valamit, amikor nemcsak a szöveg lényeges, hanem a csend is, mert olyankor nagyon erősen együttgondolkodik színész és néző.

– Visszatérve könyvéhez, jó volt olvasni minden sorát...

– Kimaradtak ám a szigorúan szakmai írások, egy-egy előadás létrejöttéről vagy a pedagógiai munkámról született jegyzetek. Igazából nem is volt nehéz összegyűjtenem az emlékeimet. Vannak dolgok, amelyeket ha akarnék sem tudnék elfelejteni, úgy hurcolom magamban. Ezek lehetnek a gyermekkorból vélt jelentős történések, később szerepeim fontosabb pillanatai, nagyszerű játszótársaim olyan szemvillanásai, gesztusai, amelyeket a közönség soha nem láthatott, mert várakozás közben a színpalák mögött, a büfében egy kávé mellett történtek. És őrzök beszélgetésfoszlányokat, beszélgetéstörzseket, amelyeket igazából nem tud megörökíteni sem a fényképezőgép, sem a video, ... csak én, mert ezek kifejezeten a lélekbe ivódtak be.

– Színészóriásokról, művészekről, íróemberekről mesél, közben tulajdonképpen magát is kiadja.

– Természetes, nem? Ott is az én lencsém dolgozik, csak a saját reakcióimat, benyomásaimat írhatom meg.

– Legendás barátsága Illés Endrével, Németh Lászlóval, Mátyás Ivánnal, Görgy Gáborral vagy éppen Karinthy Fe-

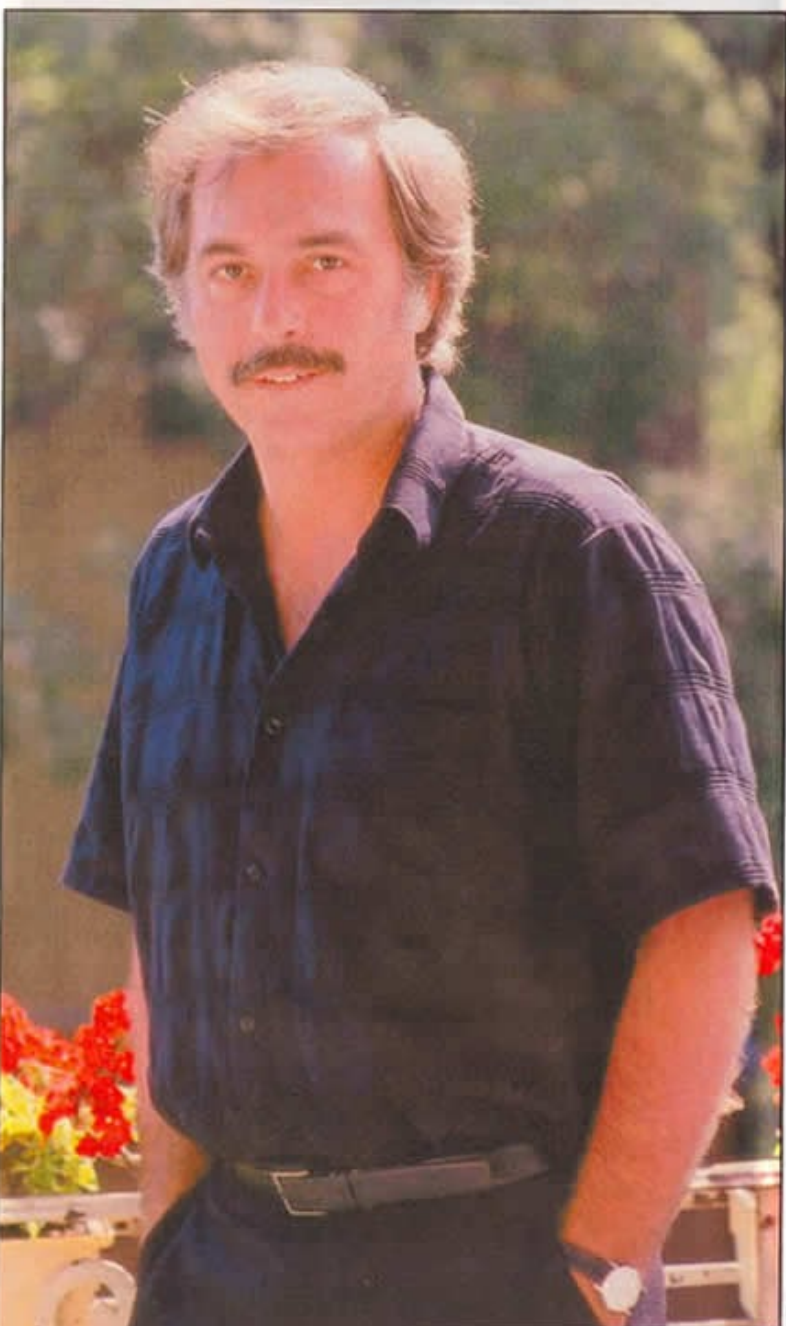
renccel, akinek Naplójában olvastam önről, mint lázas tekintetű tehetségéről, aki meg akarja váltani a világot. Ezekre a találkozásokra hogy emlékszik?

– Gazdag részei életnek, hogy ők társaságukba, barátságukba fogadtak. Nem mondhatnám, hogy hallgattam mellettük, ellenkezőleg. Pofáztam, dumáltam, előadtam, de közben rengeteg mindent „beittam” belőlük.

Megtanultam Illés Endrétől az asztal fölött beszélgetni, a könyvek tiszteletét, ami talán több is volt, mint tisztelet. Iszogatás közben, egy késő délután vagy este, ahogyan leemelt a polcra egy Babits- vagy Stendhal-kötetet... Egy ember, aki kijárt Babits-hoz, ott ült nála, akinél Tamási Áron és Tersánszky gyakorta vizielt. És őrzöm, ahogyan egy kódarabot tartott kezében Borsos Miklós: „Nézd meg, mi van ebben a kőben?!” Vagy Mándy Iván egy szürke, ronda pesti utcáról hogyan tudott beszélni?! Németh Lászlóval való hallgatásaink... az valami különleges, tartalmas hallgatás volt. Karinthy Cinitől ellestem, hogyan kell a szigeten rohángálni, teniszezni, közben lafalyolni, csevegni, élni... miközben, mintegy mellékesen remek darabokat írt. Őrzöm e találkozások emlékét, bennem vannak, táplálkozom belőlük ma is.

– Péter! Két komédiás-életre valót is eljátszott már. Alig található a világ drámairodalmának olyan kis szeglete, ahová nem vitte el valamelyik szerepe. Közben megőrizte arcát. És ez nagy dolog. Mi tartja önben a tüzet? Komédiás vére?

– Meglepem! Ma is azt gondolom, hogy nem vagyok igazi színészalkat! Az volt a Márkus Laci, aki játszani akart minden este. Régebben egyszerűbb volt a dolog, azt mondtam, megy majd va-

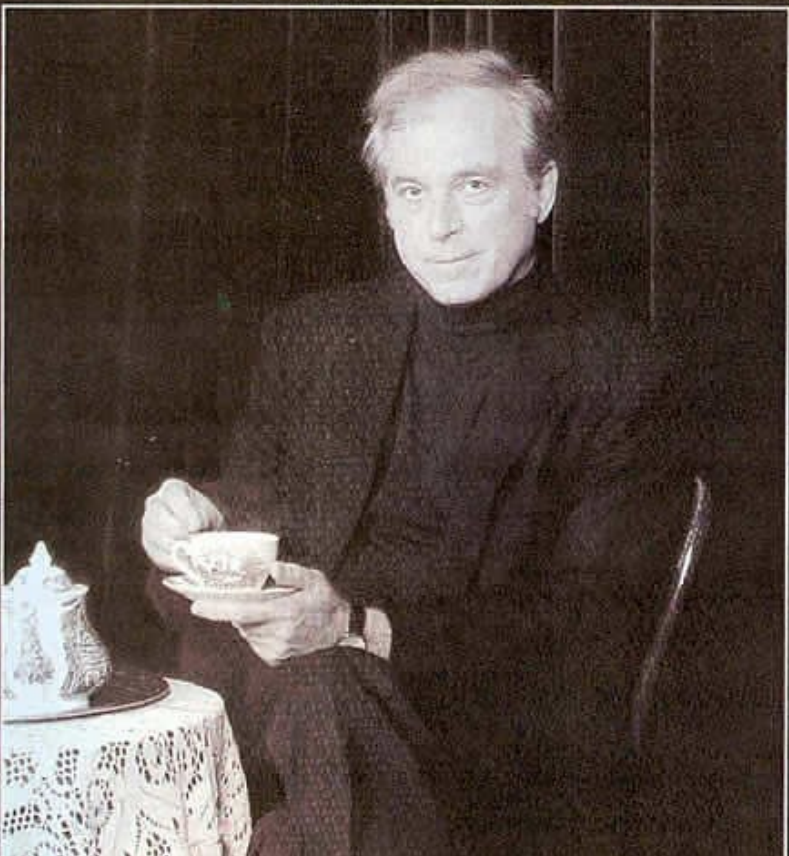
lahogy! Ment, persze, hogy ment, de rengeteget dolgoztam érte mindig. Sajnos nem az vagyok, aki kirázom a kisujjamból a szerepeket... nem. Ha azt kérdezte volna, mi lenne, ha többet nem lépnek színpadra, ... hát, el tudnám képzelni! Mostanában szerencsém volt. Tavaly Molnár Ferenc Vörös malomjának musical-változatában mérhettem meg magam, aztán rámtalált az Isten pénze. Új műfaj pályámon, ami eddig kimaradt. Kicsit mást csinálhatok, mászóhoz kell nyúlnom, és ez jó. Onnantól kezdve, hogy igent mondok valamire, elkezd izgatni a dolog. Ki ez a pasas? Hogy is mozog, hogyan beszél, miért ilyen? Izgat a feladat, és ha jó munkatársakkal dolgozom, nem az foglalkoztat, hogy nekem vajon milyen sikerem lesz, a fontos az: jól megcsinálni a produkciót.

– Magának?

– Főleg magamnak, ha megítem mindent, bevettem teljes erőmet, képességeimet, akkor nyugodtan nézek a tükörbe, és már nem lehet engem sárba tiporni.

– Mégis látok csapdát, új terhet. Elmondhatja, abban a darabban játszik, amelyikben akar, azt a drámát rendezi meg, amit kiválaszt, szerepeket oszt, meghatározó a véleménye. Rangja, tekintélye nem vitatható. Nem tudom, tart-e valakitől? Úton van – bár, lassult a vágta –, de messze még a végállomás. Vajon mit csinál, mondjuk öt esztendő múlva?

– Igaz, semmit nem kell tennem kényszerből, ám az igazi erőpróbák mindig kimozdítanak. Ami megőrzi a mi pályánk varázsát, az én mentalitásomból sem hiányzik. Találkozom egy darabban, egy jól megírt figurával – aki például merőben más, mint én – és már kikezd, belémköt, nem enged, szeretném megrendezni vagy éppen eljátszani. Vagy jön egy Nagy Viktor nevű tanít-

ványom, és kiderül, borzasztóan jó vele dolgozni, mert komoly, felkészült, nagyszerű rendező. Hittem neki, és már nem voltam Kossuth-díjas, megállapodott ötvenegyes, meg rektor, én „csak” Ebenézer Scrooge voltam, ő meg a rendező.

– Jó órája beszélgetünk rektori szobájában, s eszembe nem jutott e titulusáról faggatódzni. Talán mert az emberek többsége a színész Huszti Pétert tartja számon.

– A rektori munka is egy periódus az életemben, ami rámtalált. Ameddig azt hiszem, hogy tehetek valamit, s lesz energiám értekezletek tucatjára, csinálom.

– Van-e olyan örökség, amit továbbvisz?

– Nádasy Kálmán, Várkonyi Zoltán, Ádám Ottó többek között azt tanították, hogy a folyamatosságot meg kell őrizni, egészen a gyökerektől... Ebben az épületben fantasztikus, erős egyéniségek dolgoznak, és meghatározzák saját kis közösségük, osztályuk gondolkodásmódját, hivatástudatát. Én európai stílusra és hangnemre töreksem. Hagyjuk a falakon kívülre egymás iránti gyűlöletünket, féltékenységenket, irigységünket. Hitet szeretnék adni a fiataloknak, és elhítenni velük, hogy szükség van rájuk, tehetségükre, munkájukra. Ez az, amit megvalósíthatok.

– Másfél évtizede, egy beszélgetésünk során azt mondta, olyan színházi ember szeretne lenni, mint Várkonyi volt. Mit gondol, ha most letekintene onnan fölről, mit mondana?

– Megtett utamat méricskélve tán hátbavágna, és azt mondaná: Oké fiú, csináld tovább!

– Péter! Változott-e az utóbbi években?

– Azt mondják, az ötvenedik életév átlépése drámai pillanat egy férfi életében. Én negyvenhárom-negyvenöt évesen éreztem: lemerültem, elfásultam, nagy-nagy fá-

radtság vett erőt rajtam, nem nagyon izgattak a dolgok, nem dobott fel semmi. Aztán túljutva a bűvös ötvenen, megkönnyebbültem, és azóta felszabadultabb, alkotóbb vagyok. Az embert mindig izgatja, hogy mi a szerenese, vagy mi is kell ahhoz, hogy legyél valaki. Első helyen a pénzt említik, aztán a karriert... Persze, persze, fontos mindkettő, de hosszú távon, hogy megőrizd magad, ahhoz biztos bázis, háttország kell! Amit ma jobban megbecsülök, az a magánélet, a családi életem.

– Az Isten pénzében Scrooge-nak megadatik (lám, a színpadon minden lehet!), jövétehet valamit abból, amit korábbi éveiben elrontott.

– Bizony, sok mindent másképp tennék ma már én is... Persze van, amit már nem lehet helyrehozni. Első könyvemben, a Királyok az alagútban, egy ötven év körüli színésztől írok, aki egyszer csak megáll, elég, nem tud tovább játszani, nem bír, nem akar többet, gyűlöli a lámpákat, a színpadot, a világot. Novellám végén így kesereg: „Olyan fantasztikus dolgokat oldottam meg a színpadon tökéletesen, úgy tudtam elbűcsúzni, megsimogatni, szólni valakihez, hogy lehet, hogy ebből az én vacak kis életemben egy picit sem tudtam megvalósítani...!” Szerenésére nem hordozok magamban sérelmeket, nincs bennem harag, bosszúvágy. Hogy változtam-e? Igen. Egyre jobban igénylem a jó szót, a barátságot, a csendet. Védekezem, igyekszem gyakrabban feltöltődni, kikapcsolni. Irigylem-keresem a vizek, a fák, a természet meguntatatlanságát, gyönyörű unalmát. Szeretek sétálni, menni... Ha előadás előtt egy órát gyalogolok, sokkal nyugodtabban lépek be az öltözőbe és aztán a színpadra...